

VALTUUSTOALOITE VAPAAVALINTAISEN KASVISRUOKAVAIHTOEHDON TARJOAMISESTA LEMPÄÄLÄN KAIKISSA KOULUISSA

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisi viime vuoden alussa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan VRN:n uuden kouluruokasuosituksen. Suosituksessa kehoitetaan lisäämään kasvien osuutta ruokavaliossa ja vähentämään erityisesti punaisen lihan syöntiä.

Kouluruokasuosituksen mukaan kouluissa tulisi olla päivittäin tarjolla kaksi lounasvaihtoehtoa, joista toinen on kasvisruoka. Kasvislounaan proteiinisisältö varmistetaan suosituksen mukaan palkokasveilla, muilla kasviproteiinin lähteillä, maitovalmisteilla tai kananmunalla. Lempäälän kouluista päivittäinen vapaavalintainen kasvisruoka on kuitenkin tarjolla vakituisesti ainoastaan Lempäälän lukion oppilaille Virta-kampuksen ruokalassa.

Terveysvaikutusten lisäksi kasvisruuan suotuisat ympäristövaikutukset ovat kiistattomat. Lisäksi eläintuotantoon sisältyy eläinten hyvinvointiin liittyviä vakavia eettisiä ongelmia. WWF:n mukaan maatalousmaasta vähintään 70 prosenttia käytetään lihan ja muun eläinperäisen ruuan tuotantoon, ja laidunmaiden ja rehuntuotannon tieltä hakataan mm. sademetsiä. Kaiken ruuantuotannon ilmastovaikutuksista valtaosa syntyy rehun tuotannosta ja eläinten kasvatuksesta. Lihantuotannossa kulutetaan myös maapallon vesivaroja moninkertaisesti kasvintuotantoon nähden. Mm. näistä syistä kasvissyönti kasvattaakin suosiotaan jatkuvasti varsinkin nuoremmassa ikäluokissa.

KASVISRUOKAA KUSTANNUSTEHOKKAASTI

Kasvisruokavaihtoehdon tarjoamista vastustetaan usein vetoamalla lisäkustannuksiin. Kuitenkin Vantaalla on koko maan matalimmat kouluruokakustannukset (1,67 euroa oppilasta kohden päivässä), vaikka siellä on päivittäin tarjolla vapaasti valittava kasvisruokavaihtoehto ja lisäksi kerran viikossa kasvisruokapäivä, jolloin on tarjolla kahta eri kasvisruokaa.

Jyväskylässä vapaavalintainen kasvisruoka on ollut tarjolla viime keväästä lähtien kaikissa ala- ja yläkouluissa sekä kaikissa koulu-päiväkotiyhdistelmätaloissa. Kasvisruoka on joka koulussa tarjolla linjastossa ensimmäisenä ainakin yhdessä ottolinjastossa.

Jyväskylän lasten ja nuorten ruokailun palvelupäällikkö Paula Puikkonen kertoi sähköpostitse, että Jyväskylässä tehdään kasvisruuat samalla työvoimalla kuin ennen, eivätkä raaka-aineetkaan ole olleet kalliimpia kuin aiemmin. Jyväskylässä ei ole vaihtoehtolounaan vuoksi jouduttu lainkaan varautumaan lisäkustannuksiin talousarviossa. Puikkosen mukaan aluksi hävikkiä tuli hieman normaalia enemmän, mutta kulutusta seuraamalla saatiin nopeasti tarkemmat tiedot ruokien menekistä ja opittiin tekemään ja tilaamaan oikeita määriä.

Kouluruokasuosituksessa kustannuksista todetaan mm., että kun kasvisruoka suunnitellaan tukemaan perusruokalistaa, voidaan sen avulla vähentää erityisruokavaliuokien määrää ja siltä osin saada kustannussäästöjä.

EDELLÄKÄVIJÖIDEN JOUKKOON

Kouluruokasuosituksen mukaan vapaasti valittava kasvisruokavaihtoehto totuttaa ruokailijoita kasvispainotteiseen syömiseen, mikä tukee sekä terveyttä edistävää että ympäristövastuullista syömistä. Päivittäinen kasvisruokavaihtoehto on jo tarjolla kaikille koululaisille monissa kunnissa, ja useassa kunnassa tehdään parhaillaan kokeiluja tähän malliin siirtymisestä. Iloksenne olemme juuri saaneet kuulla, että myös Lempäälässä vapaavalintaisen kasvisvaihtoehdon tarjoaminen on aloitettu kokeiluna Sääksjärven ja Moisio kouluihin – tosin kalapäivinä kasvisvaihtoehtoa ei ole tarjolla, eli kasvisruokaa ei ole näissäkään kouluissa saatavilla joka päivä. Kokeilu on kuitenkin jo iso askel kohti kouluruokasuosituksen mukaista kouluruokailua.

Jos ja kun Lempäälä haluaa olla strategiansa mukaisesti edelläkävijäkunta, jossa ”jo tehdään, kun muut vasta puhuvat”, meidän tulisi liittyä edistyksellisten ja ennakkoluulottomien kuntien joukkoon myös tässä asiassa. Strategiassaan Lempäälä sitoutuu tavoittelemaan hiilineutraaliutta liittymällä valtakunnalliseen HINKU-hankkeeseen, ja kasvisruokavaihtoehdon tarjoaminen kouluissa tukisi osaltaan myös HINKU-kriteerien toteutumista.

Kasvisruokavaihtoehdossa kyse on nimenomaan vaihtoehdosta. Ketään ei siis pakotettaisi kasvissyöjäksi, vaan kasvisruoka tuotaisiin vapaasti valittavaksi vaihtoehdoksi liharuuan rinnalle. Uudistuksen myötä saataisiin myös yhä

kasvava kasvisruokavaliota noudattavien oppilaiden joukko päivittäin kouluruokailun piiriin. Se, että mahdollisimman moni oppilas osallistuu kouluruokailuun, on yksi kouluruokasuosituksen päätavoitteista.

Me aloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Lempäälän kaikissa kouluissa aletaan tarjota päivittäin kaksi vapaavalintaista lounasvaihtoehtoa, joista toinen on kasvisruoka. Vegaaninen lounas tarjottaisiin vegaaniruokavaliota noudattaville erityisruokavalioilmoituksen perusteella ilman lääkärintodistusta. Esitämme myös, että kasvisruokien osuutta lisätään ja monipuolistetaan koulujen kotitalousopetuksessa.